

Civilutskottets betänkande

2025/26:CU22

Ett ställföreträdarskap att lita på

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i bl.a. föräldrabalken. Lagändringarna syftar till att stärka den enskildes ställning, höja ställföreträdarverksamhetens kvalitet, skapa bättre möjligheter för att rekrytera och behålla kompetenta ställföreträdare och förbättra överförmyndarnas verksamhet.

Lagändringarna innebär bl.a. att ramarna för ställföreträdarens uppdrag blir tydligare med ett ökat hänsynstagande till den enskildes vilja och ett ökat fokus på den enskildes välbefinnande. Vidare ges en central statlig myndighet ett ansvar på ställföreträdarområdet och det införs ett nationellt ställföreträdarregister.

De flesta av lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Förslaget om ett ställföreträdarregister föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet noterar även en felaktighet i författningskommentaren i propositionen.

I betänkandet finns fem reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:92 Ett ställföreträdarskap att lita på.

Fyra yrkanden i en följdmotion.

Tio yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

Utskottets överväganden6

 Regeringens lagförslag6

 Ställföreträdarutredningens förslag7

 Anmälningsskyldighet vid misstanke om brott.....9

 Förordnade förmyndares informationsskyldighet.....10

 Anställda ställföreträdare.....12

 Uppföljning av lagstiftningen.....13

Reservationer14

 1. Ställföreträdarutredningens förslag, punkt 2 (S, V, C, MP).....14

 2. Anmälningsskyldighet vid misstanke om brott, punkt 3 (S)14

 3. Förordnade förmyndares informationsskyldighet, punkt 4 (S, C)16

 4. Anställda ställföreträdare, punkt 5 (S).....17

 5. Uppföljning av lagstiftningen, punkt 6 (S)18

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....19

 Propositionen19

 Följdmotionen19

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2620

Bilaga 2

Regeringens lagförslag22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i föräldrabalken,
2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap,
4. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980),
5. lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn,
6. lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551),
7. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
8. lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315),
9. lag om ändring i lagen (2017:310) om framtidsfullmakter,
10. lag om ändring i lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:92 punkterna 1–10 och avslår motionerna

2025/26:498 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1,

2025/26:2726 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3,

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 52 och

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 171.

2. Ställföreträdarutredningens förslag

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:320 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 17,

2025/26:498 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2,

2025/26:2149 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2726 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1,

2025/26:3188 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 78 och

2025/26:3646 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 27.

Reservation 1 (S, V, C, MP)

3. Anmälningsskyldighet vid misstanke om brott

Riksdagen avslår motion

2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 2 (S)

4. Förordnade förmyndares informationsskyldighet

Riksdagen avslår motion

2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 3 (S, C)

5. Anställda ställföreträdare

Riksdagen avslår motion

2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 4 (S)

6. Uppföljning av lagstiftningen

Riksdagen avslår motion

2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 5 (S)

Stockholm den 14 april 2026

På civilutskottets vägnar

Mikael Eskilandersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mikael Eskilandersson (SD), Joakim Järrebring (S), David Josefsson (M), Leif Nysmed (S), Roger Hedlund (SD), Lars Beckman (M), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S), Alireza Akhondi (C), Björn Tidland (SD), Amanda Palmstierna (MP), Mats Persson (L), Markus Kallifatides (S), Ludvig Ceimertz (M), Sara Gille (SD), Andreas Lennkvist Manriquez (V) och Magnus Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:92 Ett ställföreträderskap att lita på. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1, och regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

En motion med fyra yrkanden har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlar utskottet även tio motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Under beredningen har utskottet inhämtat information från Regeringskansliet när det gäller regeringens förslag till ändring i 14 kap. 15 § föräldrabalken.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motionsyrkandena som är tillgodosedda genom propositionen. Utskottet noterar även en felaktig skrivning i författningskommentaren till 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen.

Propositionen

Människor som behöver en god man eller förvaltare för att sköta sina ekonomiska eller personliga angelägenheter ska kunna lita på att de får den hjälp och det stöd som behövs. Detta förutsätter ett rättssäkert och modernt regelverk där den enskilde sätts i fokus. Regeringen föreslår därför ett flertal åtgärder som syftar till att stärka den enskildes ställning, höja ställföreträdarverksamhetens kvalitet och skapa bättre möjligheter för att rekrytera och behålla kompetenta ställföreträdare.

Det arbete som en god man eller förvaltare utför är ofta en förutsättning för att den enskilde ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Regeringen föreslår att ramarna för ställföreträdarens uppdrag blir tydligare med ett ökat hänsynstagande till den enskildes vilja och ett ökat fokus på den enskildes välbefinnande. Bland annat föreslås ökad insyn för den enskilde i ställföreträdarens verksamhet.

Vidare föreslår regeringen att en central statlig myndighet ges ett ansvar på ställföreträdarområdet. Myndigheten ska enligt förslaget ge tillsynsvägledning och bl.a. kunna tillhandahålla information, meddela föreskrifter och se till att ställföreträdare får utbildning.

Regeringen föreslår också att det införs ett nationellt ställföreträdarregister. Registret ska föras av den myndighet som regeringen bestämmer. Ställföreträdarregistret ska innehålla uppgifter om gode män, förvaltare och förordnade förmyndare. Registret ska också innehålla uppgifter om de enskilda som har en sådan ställföreträdare. Registret bedöms underlätta tillsynen av gode män och förvaltare och göra det lättare för ställföreträdare att visa sin behörighet i kontakter med bl.a. myndigheter och banker.

Dessutom lämnar regeringen förslag för att förbättra överförmyndarnas verksamhet, bl.a. om kompetens och kvalitet, tydligare krav på överförmyndarens tillsyn och en anmälningsplikt vid misstanke om brott. Regeringen föreslår också att överförmyndarna får beslutanderätt i alla godmanskapsärenden som inte är tvistiga och att möjligheten att utse en anställd ställföreträdare regleras i lag.

De flesta av lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Förslaget om ett ställföreträdarregister föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 171 begärs ett tillkännagivande om att det ska införas ett nationellt ställföreträdarregister för gode män och förvaltare. Liknande förslag finns i kommittémotionerna 2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 52 och 2025/26:498 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 samt motion 2025/26:2726 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen antar regeringens lagförslag. Lagförslagen bör därför antas av de skäl som anförs i propositionen.

Motionsyrkandena om att det bör införas ett nationellt ställföreträdarregister är tillgodosedda genom regeringens förslag. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Avslutningsvis noterar utskottet att det i författningskommentaren till 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen på s. 174 i propositionen anges ”Sekretess gäller enbart om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men om uppgiften röjs.” Detta är dock inte korrekt. Enligt 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen i såväl dess nuvarande som föreslagna lydelse gäller sekretess ”om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men”. Det tillägg som föreslås i paragrafen innebär alltså inget annat än att detta skaderekvisit ska gälla även i ärenden enligt lagen om framtidsfullmakter.

Ställföreträdarutredningens förslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att regeringen ska återkomma med ytterligare förslag med utgångspunkt i Ställföreträdarutredningens betänkande.

Jämför reservation 1 (S, V, C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3646 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 27 begärs ett tillkännagivande om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med förslag på hur den nuvarande regleringen och tillsynen av gode

män och ställföreträdare kan förbättras, med utgångspunkt i Ställföreträdarutredningens betänkande (SOU 2021:36). Liknande förslag finns i kommittémotionerna 2025/26:320 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 17, 2025/26:3188 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 78 och 2025/26:498 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2 samt motionerna 2025/26:2726 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1 och 2025/26:2149 av Sten Bergheden (M).

Ställföreträdarutredningen

Regeringen gav i juli 2019 en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om gode män och förvaltare, bl.a. i syfte att förbättra tillsynen på området, skapa bättre förutsättningar för att kompetenta personer ska ställa upp som ställföreträdare och stärka enskildas ställning.

Ställföreträdarutredningen överlämnade i maj 2021 betänkandet Gode män och förvaltare – en översyn (SOU 2021:36). I propositionen behandlas de av utredningens lagförslag som regeringen avser att gå vidare med. Övriga förslag föranleder enligt regeringen ingen åtgärd.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet vid flera tillfällen har understrukit ska systemet med ställföreträdare och överförmyndare skydda de allra mest utsatta i samhället och det är därför av yttersta vikt att systemet är fungerande och rättssäkert. De personer som behöver en ställföreträdare ska kunna lita på att de får den hjälp och det stöd de behöver.

De lagändringar som utskottet ställt sig bakom innebär bl.a. att den enskildes ställning stärks, att ställföreträdarverksamhetens kvalitet höjs och att det skapas bättre möjligheter för att rekrytera och behålla kompetenta ställföreträdare. Det är fråga om många och viktiga ändringar som gör systemet mer robust. Utskottet ser därför inte att det finns någon anledning för regeringen att arbeta vidare med de förslag i Ställföreträdarutredningens betänkande som lämnats utan åtgärd. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Anmälningsskyldighet vid misstanke om brott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en mer omfattande anmälningsskyldighet vid misstanke om brott. Utskottet hänvisar till regeringens bedömning i propositionen.

Jämför reservation 2 (S).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att överförmyndare ska ha en mer omfattande skyldighet att anmäla till polis eller åklagare än den anmälningsskyldighet som införs genom propositionen. Motionärerna anser att en överförmyndare som har anledning att misstänka att en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare har begått ett brott, omedelbart ska anmäla detta oavsett om det är fråga om ett brott mot huvudmannen och vilken påföljd som är föreskriven för brottet. Det framstår enligt motionärerna som märkligt att överförmyndare, som de kommunala och offentliga organen är, inte ska vara skyldiga att anmäla alla brott, dvs. även sådana för vilka fängelse inte är föreskrivet och som inte har samband med verksamheten.

Propositionen

Som redovisats i föregående avsnitt införs en anmälningsskyldighet vid misstanke om brott. Om överförmyndaren har anledning att anta att en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare har begått ett brott mot sin huvudman för vilket fängelse är föreskrivet och som har samband med verksamheten, ska överförmyndaren omedelbart anmäla det till Polismyndigheten eller åklagare. Överförmyndaren ska inte vara skyldig att underrätta ställföreträdaren eller den enskilde om att en anmälan har gjorts, om det är olämpligt.

Regeringen anför bl.a. följande om anmälningsskyldigheten (s. 113):

Inom andra tillsynsområden är det vanligt att tillsynsmyndigheten har en uttrycklig skyldighet att anmäla misstänkta brott för utredning. Enligt regeringens mening är det naturligt att även överförmyndaren får en sådan skyldighet. Överförmyndaren kan i många fall antas ha bättre förutsättningar än en ny ställföreträdare när det kommer till att avgöra om en anmälan om misstänkt brottslighet bör göras, särskilt sett till att överförmyndaren är en professionell aktör som har i uppgift att granska hur ställföreträdaren sköter sitt uppdrag. Skyldigheten bör omfatta misstankar om brott som begåtts mot huvudmannen när ställföreträdaren har utövat sitt uppdrag. Lämpligen bör anmälningsskyldigheten inträda vid brott för vilket fängelse är föreskrivet i straffskalan. Det finns dock inget hinder mot att överförmyndaren anmäler misstankar om brott som inte har fängelse i straffskalan eller som rör brott mot den enskilde som inte har direkt samband med verksamheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det inledande avsnittet ställt sig bakom regeringens lagförslag. Som regeringen anför i propositionen finns det ingenting som hindrar att överförmyndaren anmäler misstankar om brott som inte har fängelse i straffskalan eller som rör brott mot den enskilde som inte har direkt samband med verksamheten. Det kan på goda grunder antas att överförmyndaren skulle anmäla även misstankar om sådan brottslighet som på något sätt riskerar att påverka ställföreträdarens lämplighet. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ställa sig bakom motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Förordnade förmyndares informationsskyldighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att det ska regleras i lag att förordnade förmyndare ska informera även yngre barn om uppdraget. Utskottet hänvisar till regeringens bedömning i propositionen.

Jämför reservation 3 (S, C).

Motionen

Som redovisas nedan innebär lagändringarna bl.a. att det införs en skyldighet för förordnade förmyndare i förhållande till barn som har fyllt 16 år att hålla huvudmannen informerad. I kommittémotion 2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att det bör regleras i lag att förordnade förmyndare ska informera även yngre barn om uppdraget, om det bedöms vara till barnets bästa. Om den förordnade förmyndaren inte har informerat ett yngre barn ska det motiveras varför i årsberättelsen. Motionärerna anser att det inte är tillräckligt med regeringens motivuttalande, utan att skyldigheten att informera yngre barn måste framgå av lag; annars är risken stor att de yngre barnens rättigheter inte kommer att respekteras.

Propositionen

Genom lagändringarna får den enskilde ökad insyn i ställföreträdarens verksamhet. Gode män och förvaltare ska löpande hålla huvudmannen informerad om uppdraget, om det inte finns särskilda skäl mot det. Även förordnade förmyndare ska ha en sådan skyldighet i förhållande till barn som har fyllt 16 år. Att ställföreträdaren har fullgjort sin informationsskyldighet ska redovisas i årsberättelsen.

Regeringen anför följande om förordnade förmyndares informations-skyldighet i förhållande till barn (s. 77 f.):

Flera grundläggande bestämmelser som avser ställföreträdarens skyldigheter gäller inte bara för gode män och förvaltare utan även för förmyndare. Detta gäller exempelvis bestämmelsen i 12 kap. 3 § föräldrabalken om att handla på det sätt som bäst gagnar huvudmannen. En förmyndare är vidare skyldig att höra ett barn som har fyllt 16 år i viktiga frågor, om det lämpligen kan ske, på samma sätt som en god man eller förvaltare är skyldig att höra sin huvudman (12 kap. 7 §). I praktiken liknar de uppgifter som en förordnad förmyndare har i stor utsträckning de uppgifter som en god man eller förvaltare har. Det framstår som naturligt och väl förenligt med barnets bästa att den förordnade förmyndaren löpande informerar om åtgärder som vidtas inom uppdraget, när barnet har uppnått viss ålder och mognad. Den informationsskyldighet som föreslås ovan för gode män och förvaltare bör därför gälla även för förordnade förmyndare. Förmyndare som inte är förordnade, dvs. i regel barnets föräldrar, omfattas inte av förslaget.

Både *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Rädda Barnen* anser att den föreslagna åldersgränsen bör ändras för att bättre stämma överens med barnkonventionen. Frågan berörs i Barnkonventionsutredningens betänkande Barnkonventionen och svensk rätt (SOU 2020:63 s. 561–572). I betänkandet tas 12 kap. 7 § föräldrabalken upp i anslutning till konventionens artikel 12, som handlar om att barn ska tillförsäkras en rätt att uttrycka åsikter och få dem beaktade och att barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Barnkonventionsutredningen bedömer att bestämmelsen inte är oförenlig med barnkonventionens krav enligt artikel 12 eller med konventionen i övrigt, men att bestämmelsen skulle vinna på en formulering som omfattar även yngre barn.

Som utredningen konstaterar kräver frågan om vilka åldersgränser som bör gälla i föräldrabalken både ett helhetsgrepp och noggranna överväganden med utgångspunkt i barnrättsperspektivet. Förmynderskapsrättens åldersgränser bör lämpligen behandlas i ett sammanhang där just förmynderskap är i fokus eller där samtliga åldersgränser i föräldrabalken tas upp. Det saknas förutsättningar för att inom ramen för detta lagstiftningsarbete överväga denna fråga. Den föreslagna informationsskyldigheten bör därför inträda när barnet fyller 16 år (jfr 9 kap. 4 §, 10 kap. 18 § och 13 kap. 13 § föräldrabalken).

Barnkonventionen är sedan den 1 januari 2020 svensk lag. Vid ärenden som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara till barnets bästa i enlighet med artikel 3. Rättigheterna i konventionen ska ses som en helhet och barnets bästa kan inte frikopplas från övriga rättigheter. De är odelbara och ömsesidigt förstärkande. Enligt artikel 12 ska konventionsstaterna tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska, som nämnts, tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Det bör därför framhållas att förmyndaren även ska informera ett yngre barn, om det bedöms vara till barnets bästa.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför i propositionen kräver frågan om vilka åldersgränser som bör gälla i föräldrabalken både ett helhetsgrepp och noggranna överväganden med utgångspunkt i barnrättsperspektivet. Utskottet delar bedömningen att förmynderskapsrättens åldersgränser lämpligen bör behandlas i ett sammanhang där just förmynderskap är i fokus eller där samtliga åldersgränser

i föräldrabalken tas upp. Som regeringen framhåller medför också barnkonventionen, som är svensk lag, att en förordnad förmyndare ska informera även ett yngre barn, dvs. ett barn under 16 år, om det bedöms vara till barnets bästa. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom motionsyrkandet, som således avstyrks.

Anställda ställföreträdare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att begränsa möjligheten till anställda ställföreträdare genom att endast anställda inom kommunala förvaltarenheter eller andra icke vinstdrivande organisationer ska få förordnas som god man eller förvaltare. Utskottet hänvisar till regeringens bedömning i propositionen.

Jämför reservation 4 (S).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att begränsa möjligheten till anställda ställföreträdare genom att endast anställda inom kommunala förvaltarenheter eller andra icke vinstdrivande organisationer ska få förordnas som god man eller förvaltare. Motionärerna delar regeringens bedömning att anställda ställföreträdare behövs i vissa fall men motsätter sig att vinstdrivande privata aktörer ska tillåtas fortsätta tjäna pengar på utsatta individer.

Propositionen

Som tidigare redovisats införs en särskild lagregel om när anställda ställföreträdare ska få förordnas. Den som på grund av sin anställning åtar sig uppdrag som god man eller förvaltare ska få förordnas som sådan ställföreträdare om det finns särskilda skäl. Regeringen anför bl.a. följande när det gäller de anställda ställföreträdarnas uppdrag (s. 92 f.):

En person som får ett uppdrag som ställföreträdare på grund av sin anställning är bunden av samma regler som andra ställföreträdare. Detta innebär bl.a. att uppdraget är personligt och att ställföreträdaren har en lojalitetsplikt gentemot sin huvudman. Det är alltså inte personens arbetsgivare som får uppdraget som ställföreträdare, oavsett om arbetsgivaren är ett privat företag eller en kommunal förvaltarenhet. Inte heller har arbetsgivaren möjlighet att styra hur ställföreträdaren utför sitt uppdrag inom ramen för sitt förordnande.

Överförmyndaren ska precis som i andra fall se till att den som förordnas som ställföreträdare är lämplig och tillräckligt kvalificerad, inte bara för ställföreträdaruppdrag i allmänhet utan även för det individuella uppdraget. På samma sätt som överförmyndaren är skyldig att granska

andra ställföreträdares verksamhet ska överförmyndaren granska hur en anställd ställföreträdare sköter sitt uppdrag.

Utskottets ställningstagande

I enlighet med vad som anförs i propositionen är en person som på grund av sin anställning får ett uppdrag som ställföreträdare bunden av samma regler som andra ställföreträdare. Oavsett om ställföreträdaren är anställd eller inte, har denne en lojalitetsplikt gentemot huvudmannen. Utskottet är inte berett att ta initiativ till att begränsa möjligheten till anställda ställföreträdare. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Uppföljning av lagstiftningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om uppföljning av lagstiftningen om ställföreträdare. Utskottet utgår från att regeringen vid behov följer upp och utvärderar lagstiftningen.

Jämför reservation 5 (S).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen om tre till fem år bör göra en översyn av genomförda lagändringar och deras effekter samt bedöma om ytterligare reformer är motiverade. Motionärerna framhåller att det ofta är först i tillämpningen som konsekvenser av lagändringar om ställföreträderskap visar sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ställt sig bakom regeringens lagförslag om olika ändringar av regelverket för ställföreträdare. Utskottet utgår från att regeringen vid behov följer upp och utvärderar den nya lagstiftningen, och i samband med detta återkommer med förslag på eventuella ändringar som bedöms motiverade. Utskottet ser därför inte behov av något tillkännagivande med anledning av motionsyrkandet om en översyn av genomförda lagändringar och deras effekter. Motionsyrkandet bör därmed avslås.

Reservationer

1. Ställföreträdarutredningens förslag, punkt 2 (S, V, C, MP)

av Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S), Alireza Akhondi (C), Amanda Palmstierna (MP), Markus Kallifatides (S) och Andreas Lennkvist Manriquez (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2025/26:320 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkande 17,

2025/26:498 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2,

2025/26:2149 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2726 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1,

2025/26:3188 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 78 och

2025/26:3646 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 27.

Ställningstagande

Vi har tidigare i betänkandet ställt oss bakom regeringens förslag, som bygger på Ställföreträdarutredningens betänkande Gode män och förvaltare – en översyn (SOU 2021:36). Det är välkommet att utredningens förslag tagits vidare, men vi anser att det är angeläget att ytterligare lagändringar övervägs. Vi delar naturligtvis utskottets uppfattning att det är av yttersta vikt att systemet med ställföreträdare och överförmyndare är fungerande och rättssäkert. Det är därför avgörande att regeringen fortsätter att följa frågorna och vidtar adekvata åtgärder i syfte att säkerställa att reglerna om ställföreträdare och överförmyndare är moderna och rättssäkra.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Anmälningsskyldighet vid misstanke om brott, punkt 3 (S)

av Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Inom andra tillsynsområden är det vanligt att tillsynsmyndigheten har en uttrycklig skyldighet att anmäla misstänkta brott för utredning. Regeringen skriver i propositionen att det är naturligt att överförmyndaren också får en sådan skyldighet. Regeringen framhåller att överförmyndaren i många fall kan antas ha bättre förutsättningar än en ny ställföreträdare när det kommer till att avgöra om en anmälan om misstänkt brottslighet bör göras, särskilt sett till att överförmyndaren är en professionell aktör som har i uppgift att granska hur ställföreträdaren sköter sitt uppdrag. Vi instämmer i denna bedömning men anser att anmälningsskyldigheten ska omfatta alla misstänkta brott, inte enbart dem som regeringen pekar ut. En ställföreträdare som misstänks för brott måste polisanmälas oavsett vilket brott det är fråga om. Att avstå från att polisanmäla vore inte minst ett svek mot ställföreträdarens huvudmän.

Förordnade förmyndare, gode män och förvaltare har huvudmän som ofta är mycket utsatta, och många är dessutom barn. Om en överförmyndare har anledning att misstänka att en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare begått ett brott bör det polisanmälas, oavsett om det är ett brott mot huvudmannen eller ej och vilken påföljd som är föreskriven för brottet. Det framstår som märkligt att överförmyndare, som de kommunala och offentliga organ de är, inte ska vara skyldiga att anmäla alla brott, dvs. även sådana för vilka fängelse inte är föreskrivet och sådana som inte har samband med verksamheten.

Om en ställföreträdare exempelvis misstänks ha begått barnpornografibrott innebär det en riskfaktor för huvudmannen om denne är ett barn, även om huvudmannen i ett inledande skede inte misstänks vara målsägande eller om brottet inte har begåtts i samband med verksamheten. Ett annat exempel är om en ställföreträdare har ägnat sig åt bedrägerier och förskingring. Misstankar om sådana brott bör polisanmälas även om de inte direkt gäller huvudmannen. Människor som begått brott ska som regel inte parallellt vara ställföreträdare för utsatta människor.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att överförmyndare som har anledning att misstänka att en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare har begått ett brott, omedelbart ska anmäla detta oavsett om det är fråga om ett brott mot huvudmannen och oavsett vilken påföljd som är föreskriven för brottet. Överförmyndaren ska inte vara skyldig att underrätta ställföreträdaren eller den enskilde om att en anmälan har gjorts, om det är olämpligt.

Det är regeringens uppgift att återkomma med lagförslag som tillgodoser det vi anför. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Förordnade förmyndares informationsskyldighet, punkt 4 (S, C)

av Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S), Alireza Akhondi (C) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Barnkonventionen är sedan den 1 januari 2020 svensk lag. Vid ärenden som rör barn ska enligt artikel 3 i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Rättigheterna i konventionen ska ses som en helhet, och barnets bästa kan inte frikopplas från övriga rättigheter. Enligt artikel 12 ska konventionsstaterna tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Vi välkomnar och har ställt oss bakom regeringens lagförslag som medför ökad insyn för den enskilde i ställföreträdarens verksamhet. Vi anser dock att barns rättigheter måste tydliggöras.

Enligt regeringens lagförslag ska gode män och förvaltare löpande hålla huvudmannen informerad om uppdraget, om det inte finns särskilda skäl mot det. Även förordnade förmyndare ska ha en sådan skyldighet i förhållande till barn som har fyllt 16 år. Regeringen har i propositionen framhållit att förmyndaren ska informera även ett yngre barn, om det bedöms vara till barnets bästa. Med beaktande av de enskilda barnens utsatta ställning i förhållande till vuxenvärlden och ställföreträdaren, är det enligt vår mening inte tillräckligt med ett sådant förarbetsuttalande. Åldersgränsen på 16 år riskerar nämligen att medföra att de yngre barnens rättigheter inte kommer att respekteras, varför barnens rättigheter måste förtydligas.

Vi anser mot denna bakgrund att det bör regleras i lag att förordnade förmyndare ska informera även yngre barn om uppdraget, om det bedöms vara till barnets bästa. Om den förordnade förmyndaren inte har informerat ett yngre barn ska det motiveras varför i årsberättelsen. Det är regeringens uppgift att återkomma med nödvändiga lagförslag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Anställda ställföreträdare, punkt 5 (S)

av Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Systemet med gode män och förvaltare bygger på människors ideella engagemang, dvs. att det finns personer som på sin fritid och mot en relativt låg ersättning tar hand om en annan persons ekonomiska och personliga angelägenheter. Vi delar regeringens bedömning att det ideella engagemanget är en styrka för samhället och viktigt att bevara. Det finns dock personer med ett stort hjälpbehov som får vänta länge på en ställföreträdare. Det förekommer även att överförmyndaren inte alls kan hitta en lämplig ställföreträdare för den som behöver hjälp. Även om den enskilde i dessa fall ofta har andra hjälp- och stödinsatser från det allmänna, kan avsaknaden av en ställföreträdare medföra stora problem. Exempelvis kan den enskilde stå utan någon som ser till att hans eller hennes räkningar blir betalda, ansöker om de insatser som han eller hon behöver eller följer upp om beslutade insatser fungerar som förväntat.

Sedan några år tillbaka finns det ett antal privata företag som tillhandahåller ställföreträdare. För att möta behovet av ställföreträdare i komplicerade ärenden har vissa kommuner inrättat en s.k. förvaltarenhet. Justitieombudsmannen har i olika sammanhang uppmärksammat att kommunala förvaltar-enheter kan fylla en funktion när överförmyndaren har brist på ställföreträdare som är beredda att åta sig nya och särskilt krävande uppdrag.

Vi delar regeringens bedömning att anställda ställföreträdare behövs i vissa fall men motsätter oss att vinstdrivande privata aktörer ska tillåtas fortsätta tjäna pengar på utsatta individer eftersom det förstör enskildas liv. Problemet har blivit väl synligt genom flera uppmärksammade fall de senaste åren. Det är inte rimligt att företag kan tjäna pengar på det här sättet, särskilt som det finansieras helt med svenska skattemedel. Det är uppseendeväckande att regeringen ställer sig på de här företagens sida och anser att de ska få fortsätta tjäna pengar på utsatta individer.

Mot denna bakgrund anser vi att möjligheten till anställda ställföreträdare bör begränsas på så sätt att endast anställda inom kommunala förvaltarenheter

eller andra icke vinstdrivande organisationer ska få förordnas som ställföreträdare. Det är regeringens uppgift att återkomma med nödvändiga lagförslag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Uppföljning av lagstiftningen, punkt 6 (S)

av Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Det var den socialdemokratiskt ledda regeringen som 2019 tillsatte Ställföreträdarutredningen, vars betänkande ligger till grund för propositionen, och som vi nämnt tidigare är det välkommet att lagstiftningen nu ändras. I förlängningen är det dock angeläget att följa upp om och hur lagändringarna får effekt, samt överväga om ytterligare lagändringar är motiverade.

Erfarenheten visar att de verkliga konsekvenserna av lagändringar om ställföreträdarskap ofta visar sig först i tillämpningen. En uppföljning som beaktar både praktikers och civilsamhällets erfarenheter kan därför vara avgörande för att tidigt fånga upp både positiva effekter och oavsiktliga konsekvenser.

Vi tycker därför att regeringen om tre till fem år bör göra en översyn av genomförda lagändringar och deras effekter samt bedöma om ytterligare reformer är motiverade. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:92 Ett ställföreträdarskap att lita på:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i föräldrabalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315).
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:310) om framtidsfullmakter.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter.

Följdmotionen

2025/26:3897 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överförmyndare ska ha en omedelbar anmälningsskyldighet till polis eller åklagare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förmyndare även ska informera yngre barn om det bedöms vara till barnets bästa och att om detta inte görs av förordnade förmyndare ska det motiveras i årsberättelsen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som på grund av sin anställning åtar sig uppdrag som god man eller

förvaltare ska få förordnas som sådan ställföreträdare, om det finns särskilda skäl och endast inom kommunala förvaltarenheter eller andra icke-vinstdrivande organisationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kontrollstation och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:320 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som bygger på SOU 2021:36 Gode män och förvaltare – en översyn och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:498 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt ställföreträdarregister och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att efter sedvanlig hantering gå vidare med andra förslag från Gode män och förvaltare – en översyn (SOU 2021:36) samt överväga om ytterligare åtgärder behövs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2149 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att reformera regelverket för god man för anhörig och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2726 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen kring överförmyndare och gode män och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av ett nationellt register för gode män och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V):

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att införa ett nationellt ställföreträdarregister och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3188 av Martina Johansson m.fl. (C):

78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag på hur man kan förändra systemet med gode män, förvaltare och förmyndare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

171. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt ställföreträdarregister för gode män och förvaltare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3646 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av förbättrad reglering och tillsyn av gode män och ställföreträdare och att regeringen ska återkomma till riksdagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om föräldrabalken¹

dels att 19 kap. 19 § ska upphöra att gälla,

dels att 10 kap. 18 §, 11 kap. 4, 15–21, 23 och 27 §§, 12 kap. 2–4, 9 och 16 §§, 14 kap. 2, 15, 18, 19, 24 och 25 §§, 16 kap. 1, 3–5, 7, 8 och 10 a–14 §§, 19 kap. 13, 17, 18 och 20 §§ och 20 kap. 11 § och rubrikerna närmast före 16 kap. 3, 5 och 14 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 18 kap., tjugosex nya paragrafer, 11 kap. 4 a, 4 b, 12 a–12 c, 15 a, 16 a, 17 b, 17 c, 19 c och 23 a §§, 12 kap. 7 a, 9 a, 16 a och 16 b §§, 14 kap. 18 a §, 16 kap. 6 a, 8 a, 11 a och 11 b §§ och 19 kap. 3, 7 a, 13 a, 14 a, 17 a och 18 a §§, och närmast före 11 kap. 4, 15, 18, 19, 23 och 27 §§, 16 kap. 6 a § och 19 kap. 3, 13, 17, 17 a, 18 och 20 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 11 kap. 1 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”God man i förmyndares ställe”, närmast före 11 kap. 2 § en ny rubrik som ska lyda ”God man vid intressekonflikt”, närmast före 11 kap. 3 § en ny rubrik som ska lyda ”God man för bortavariande och andra”, närmast före 11 kap. 5 § en ny rubrik som ska lyda ”Den gode mannens behörighet och förhållandet till tredje man”, närmast före 11 kap. 7 § en ny rubrik som ska lyda ”När ett förvalterskap ska anordnas”, närmast före 11 kap. 8 § en ny rubrik som ska lyda ”Den enskildes och förvaltarens behörighet”, närmast före 11 kap. 12 § en ny rubrik som ska lyda ”Kompetens- och lämplighetskrav”, närmast före 11 kap. 13 § en ny rubrik som ska lyda ”Flera gode män eller förvaltare”, närmast före 11 kap. 24 § en ny rubrik som ska lyda ”Ställföreträdarens yttrande”, närmast före 11 kap. 25 § en ny rubrik som ska lyda ”Behörig överförmyndare och domstol”, närmast före 19 kap. 1 § en ny rubrik som ska lyda ”Om överförmyndare och överförmyndarnämnd”, närmast före 19 kap. 5 § en ny rubrik som ska lyda ”Val av överförmyndare och ledamöter i överförmyndarnämnd”, närmast före 19 kap. 15 § en ny rubrik som ska lyda ”Ekonomiska förmåner” och närmast före 19 kap. 16 § en ny rubrik som ska lyda ”Kommunallagens tillämplighet”.

¹ Balken omtryckt 1995:974.

Senaste lydelse av 19 kap. 19 § 2014:886.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***10 kap.****18 §**

Ansökan om förordnande eller entledigande av en förmyndare får göras av överförmyndaren, förmyndare, vårdnadshavare, den underårige själv, om han eller hon har fyllt sexton år, samt av hans eller hennes make eller sambo och närmaste släktingar. Frågor som avses i denna paragraf skall rätten också ta upp självmant, när det finns anledning till det.

I ett ärende som avses i första stycket skall rätten ge en underårig som fyllt sexton år tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

En ansökan om att en förmyndare ska förordnas eller entledigas får göras av överförmyndaren, förmyndare, vårdnadshavare, den underårige själv, om han eller hon har fyllt 16 år, samt av hans eller hennes sambo och närmaste släktingar. Rätten ska självmant ta upp en sådan fråga, när det finns anledning till det.

I ett ärende som avses i första stycket ska rätten ge en underårig som fyllt 16 år tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

11 kap.

God man vid sjukdom och liknande förhållanden

4 §

Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, skall rätten, om det behövs, besluta att anordna godmanskap för honom eller henne. Ett sådant beslut får inte meddelas utan samtycke av den för vilken godmanskap skall anordnas, om inte den enskildes tillstånd hindrar att hans eller hennes mening inhämtas.

När rätten meddelar ett beslut enligt första stycket, skall rätten samtidigt förordna en god man att utföra uppdraget. Om en god man i något annat fall skall förordnas på grund av ett beslut enligt första stycket, skall förordnandet meddelas av överförmyndaren.

Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande behöver hjälp med sina ekonomiska eller personliga angelägenheter, ska ett godmanskap anordnas för honom eller henne. Ett godmanskap ska dock inte anordnas om den enskilde kan antas få sitt hjälpbehov tillgodosett på ett mindre ingripande sätt.

För att ett godmanskap ska anordnas krävs att den enskilde samtycker till det. Samtycke krävs dock inte om den enskildes tillstånd hindrar att hans eller hennes mening hämtas in.

Ett godmanskap ska begränsas utifrån den enskildes behov.

4 a §

En fråga om att anordna ett godmanskap enligt 4 § prövas av överförmyndaren.

Om den enskilde, hans eller hennes förmyndare, make eller sambo eller närmaste släktingar eller en framtidsfullmaktshavare motsätter sig att ett godmanskap anordnas ska överförmyndaren överlämna ärendet till rätten för prövning. Det samma gäller om överförmyndaren bedömer att ett godmanskap inte bör anordnas.

Om en fråga enligt första stycket uppkommer i ett ärende om förvaltarskap, är rätten också behörig att pröva frågan.

4 b §

När överförmyndaren eller rätten anordnar ett godmanskap enligt 4 § ska samtidigt en god man förordnas att utföra uppdraget.

Om en god man i något annat fall ska förordnas på grund av ett godmanskap enligt 4 § görs det av överförmyndaren.

12 a §

Den som på grund av sin anställning åtar sig uppdrag som god man eller förvaltare får förordnas som sådan ställföreträdare, om det finns särskilda skäl.

12 b §

En person som förordnas till god man enligt 4 § eller förvaltare ska genomgå en utbildning om vad ett sådant ställföreträdarskap innebär. En sådan utbildning ska genomföras senast inom tre månader från dagen för förordnandet.

12 c §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om lämplighetskontrollen och om utbildning för gode män och förvaltare. Föreskrifterna

får innehålla undantag från utbildningskravet i 12 b §.

Handläggningen

15 §²

En ansökan om *förordnande av god man* enligt 1–4 §§ eller *förvaltare* får göras av förmyndare, av den som ansökan avser, om han eller hon har fyllt 16 år, och av hans eller hennes make eller sambo och närmaste släktingar. En ansökan om *anordnande av godmanskap* enligt 4 § eller *förvaltarskap* får göras av en framtidsfullmaktshavare och av *överförmyndaren*.

En ansökan om *anordnande av förvaltarskap* får också göras av en god man som avses i 4 §.

När det finns anledning till det ska rätten självant ta upp frågor om anordnande av godmanskap enligt 4 § eller förvaltarskap. Överförmyndaren har samma skyldighet när det gäller förordnande av god man eller förvaltare.

En ansökan om *att förordna en god man* enligt 1–3 §§, eller *att anordna ett godmanskap* enligt 4 § eller *ett förvaltarskap* får göras av *en* förmyndare, av den som ansökan avser, om han eller hon har fyllt 16 år, och av hans eller hennes make eller sambo och närmaste släktingar. En ansökan om *att anordna ett godmanskap* enligt 4 § eller *ett förvaltarskap* får också göras av en framtidsfullmaktshavare.

En ansökan om *att anordna ett förvaltarskap* får också göras av *överförmyndaren* eller en god man som avses i 4 §.

15 a §

När det finns anledning till det ska överförmyndaren självant pröva en fråga om att anordna ett godmanskap enligt 4 § eller att förordna en god man eller förvaltare.

Rätten ska, när det finns anledning till det, självant pröva en fråga om att anordna ett förvaltarskap. Om rätten i ett annat fall än som avses i 4 a § tredje stycket anser att det finns behov av att anordna ett godmanskap enligt 4 §, ska den anmäla det till överförmyndaren.

² Senaste lydelse 2017:311.

16 §³

I ärenden om förordnande av god man eller förvaltare för någon som har fyllt 16 år ska rätten eller överförmyndaren ge denna person tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

I ärenden om anordnande av godmanskap enligt 4 § eller förvaltarskap ska rätten också inhämta yttranden från den enskildes make eller sambo, barn och framtidsfullmaktshavare, överförmyndaren och vårdinrättning, om det inte är obehövt. Yttranden ska också, om det behövs, inhämtas från andra närstående samt från den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom socialtjänsten och den eller de nämnder som utövar regionens ledning av omsorgssamheten. Den som ansökan avser ska höras muntligen, om det kan ske utan skada för honom eller henne och det inte är uppenbart att han eller hon inte förstår vad saken gäller. Rätten får dock avstå från att höra den enskilde muntligen om han eller hon själv har gjort ansökan eller medgett förordnandet eller det annars finns särskilda skäl.

Andra stycket gäller även i ärenden hos överförmyndaren om förordnande av god man enligt 4 § eller förvaltare.

Myndigheter och inrättningar som anges i andra stycket är skyldiga att lämna sådana uppgifter som kan vara av betydelse i ärendet.

I ett ärende om att förordna en god man eller förvaltare eller att anordna ett godmanskap enligt 4 § eller ett förvaltarskap för någon som har fyllt 16 år ska den enskilde ges tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

I ett ärende enligt första stycket ska även den enskildes make eller sambo, barn, framtidsfullmaktshavare och vårdinrättningar ges tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövt. Yttranden ska också, om det behövs, inhämtas från andra närstående samt från den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom socialtjänsten och den eller de nämnder som utövar regionens ledning av omsorgssamheten. Rätten ska inhämta ett yttrande från överförmyndaren, om det inte är obehövt.

16 a §

Den som en fråga om att anordna ett godmanskap eller förvaltarskap avser ska höras muntligen, om det kan ske utan skada för honom eller henne och det inte är uppenbart att han eller hon inte förstår vad saken gäller. Den enskilde behöver dock inte höras muntligen om han eller

³ Senaste lydelse 2019:838.

hon själv har gjort ansökan eller medgett att ett godmanskap eller förvaltarskap anordnas eller det annars finns särskilda skäl.

17 §

Innan rätten anordnar förvaltarskap *skall* den inhämta läkarintyg eller annan likvärdig utredning om den enskildes hälsotillstånd. *Detta gäller även i ärenden om anordnande av godmanskap enligt 4 §, när den enskilde inte har lämnat sitt samtycke.*

Innan rätten anordnar *ett* förvaltarskap *ska* den inhämta läkarintyg eller annan likvärdig utredning om den enskildes hälsotillstånd. *Detsamma gäller överförmyndaren eller rätten i ett ärende om att anordna ett godmanskap enligt 4 §, när den enskilde inte har lämnat sitt samtycke.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om sådan utredning som avses i första stycket.

17 a §⁴

Rätten får uppdra åt överförmyndaren att inhämta yttranden enligt 16 § andra stycket och utredning enligt 17 §.

Om det hos överförmyndaren uppkommer en fråga om huruvida det finns ett behov av att anordna ett förvaltarskap, får överförmyndaren inhämta utredning enligt 17 §.

På begäran av rätten ska överförmyndaren lämna förslag på god man eller förvaltare, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Om en fråga om anordnande av godmanskap enligt 4 § eller förvaltarskap uppkommer hos överförmyndaren, får överförmyndaren inhämta yttranden enligt 16 § andra stycket och utredning enligt 17 §. Om överförmyndaren ansöker om ett sådant anordnande, ska vad som inhämtats ges in till rätten tillsammans med ansökan. Överförmyndaren ska då också lämna förslag på god man eller förvaltare.

Om överförmyndaren ansöker hos rätten om att ett förvaltarskap ska anordnas, ska överförmyndaren tillsammans med ansökan ge in de yttranden och den utredning som hämtats in enligt 16 och 17 §§. Överförmyndaren ska också lämna förslag på en förvaltare.

17 b §

Om överförmyndaren enligt 4 a § överlämnar ett ärende om godmanskap till rätten, ska överförmyndaren ge in de yttranden och den utredning

⁴ Senaste lydelse 2014:886.

som hämtats in enligt 16 och 17 §§. Överförmyndaren ska också lämna förslag på en god man, om inte överförmyndaren själv bedömer att ett godmanskap inte bör anordnas.

17 c §

I ett ärende om att anordna ett förvaltarskap, får rätten uppdra åt överförmyndaren att inhämta yttrandet enligt 16 § andra stycket och utredning enligt 17 §. Detsamma gäller i ett ärende om att anordna ett godmanskap enligt 4 § som handläggs av rätten.

På begäran av rätten ska överförmyndaren lämna förslag på en god man eller förvaltare, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Interimistiskt beslut

18 §

Kan ett slutligt beslut inte ges omedelbart i ett ärende om anordnande av godmanskap enligt 4 § eller förvaltarskap, får rätten besluta att anordna godmanskap eller förvaltarskap för tiden till dess ärendet slutligt avgörs, om den enskildes angelägenheter kräver omedelbar vård eller ett dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara för den enskildes person eller egendom. Ett sådant beslut kan meddelas även för den som är underårig att gälla från och med den dag då han eller hon fyller arton år.

Kan ett slutligt beslut inte ges omedelbart i ett ärende om förordnande av god man eller förvaltare, får överförmyndaren förordna god man eller förvaltare för tiden till dess ärendet slutligt avgörs, om

Om ett slutligt beslut inte kan meddelas omedelbart i ett ärende om att anordna ett godmanskap enligt 4 § eller ett förvaltarskap, får rätten besluta att anordna ett godmanskap eller förvaltarskap för tiden till dess ärendet slutligt avgörs, om den enskildes angelägenheter kräver omedelbar vård eller ett dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara för den enskildes person eller egendom. Ett sådant beslut om att anordna ett godmanskap enligt 4 § får under samma förutsättningar meddelas av överförmyndaren när den är behörig att besluta i frågan. Ett beslut enligt första eller andra meningen får meddelas även för den som är underårig att gälla från och med den dag då han eller hon fyller 18 år.

Om ett slutligt beslut inte kan meddelas omedelbart i ett ärende om att förordna en god man eller förvaltare, får överförmyndaren förordna en god man eller förvaltare för tiden till dess ärendet slut-

ärendet brådskar av sådan anledning som anges i första stycket.

Innan beslut enligt första eller andra stycket meddelas *skall* den som *ansökningen avser* ha fått tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan större tidsförlust och utan skada för honom eller henne.

Ett beslut enligt första stycket får när som helst ändras av rätten. Överförmyndaren får när som helst ändra ett beslut enligt andra stycket.

ligt avgörs, *under samma förutsättningar* som anges i första stycket.

Innan *ett* beslut enligt första eller andra stycket meddelas *ska* den *enskilde* ha fått tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan större tidsförlust och utan skada för honom eller henne.

Upphörande och entledigande

19 §⁵

Om en god man eller förvaltare inte längre behövs, ska godmanskapet eller förvaltarskapet upphöra. *En god man som har förordnats enligt 3 § 1–5 ska entledigas så snart den som förordnandet avser begär det. När en god man eller förvaltare har slutfört sitt uppdrag, ska han eller hon genast anmäla det till överförmyndaren.*

En god man eller förvaltare har rätt att på begäran bli entledigad från sitt uppdrag. Om godmanskapet eller förvaltarskapet ska fortsätta, är den gode mannen eller förvaltaren dock skyldig att kvarstå till dess en ny god man eller förvaltare har utsetts, om inte annat föreskrivs i 19 a §.

Om en god man eller förvaltare inte längre behövs, ska godmanskapet eller förvaltarskapet upphöra. *Ett godmanskap enligt 4 § ska också upphöra om den enskilde inte samtycker till godmanskapet, om den enskildes tillstånd är sådant att samtycke kan lämnas.*

En god man som har förordnats enligt 3 § 1–5 ska entledigas så snart den som förordnandet avser begär det. När en god man eller förvaltare har slutfört sitt uppdrag, ska han eller hon genast anmäla det till överförmyndaren.

En god man eller förvaltare har rätt att på begäran bli entledigad från sitt uppdrag. Om godmanskapet eller förvaltarskapet ska fortsätta, är den gode mannen eller förvaltaren dock skyldig att kvarstå till dess en ny god man eller förvaltare har utsetts, om inte annat följer av 19 a §. En ny god man eller förvaltare ska förordnas så snart som möjligt.

⁵ Senaste lydelse 2014:886.

19 a §⁶

Skyldigheten enligt 19 § *andra* stycket att kvarstå som god man eller förvaltare gäller inte om en god man som har förordnats enligt 4 § eller en förvaltare har skälig orsak att bli entledigad innan en ny god man eller förvaltare har utsetts.

Sker ett entledigande med stöd av första stycket, ska godmanskapet eller förvalterskapet upphöra, om överförmyndaren har vidtagit alla rimliga åtgärder för att finna någon annan som är lämplig och som vill åta sig uppdraget.

Skyldigheten enligt 19 § *tredje* stycket att kvarstå som *en* god man eller förvaltare gäller inte om en god man som har förordnats enligt 4 § eller en förvaltare har skälig orsak att bli entledigad innan en ny god man eller förvaltare har utsetts.

19 b §⁷

Ett beslut om att ett *godmanskap enligt 4 § eller ett förvalterskap* ska upphöra och ett beslut om att *entlediga en god man eller förvaltare med stöd av 19 a §* fattas av rätten. I övriga fall fattar överförmyndaren beslut om upphörande av ett *godmanskap och om entledigande av en god man eller förvaltare*.

Ett beslut om att ett förvalterskap ska upphöra meddelas av rätten.

Ett beslut om att ett godmanskap ska upphöra meddelas av överförmyndaren. Om någon av de som anges i 4 a § andra stycket första meningen motsätter sig att ett godmanskap enligt 4 § upphör ska överförmyndaren dock överlämna ärendet till rätten för prövning. Detsamma gäller om överförmyndaren bedömer att ett sådant godmanskap inte bör upphöra. Rätten beslutar också om att ett godmanskap ska upphöra med stöd av 19 a § andra stycket.

Ett beslut om att entlediga en god man eller förvaltare med stöd av 19 a § första stycket meddelas av rätten. I övriga fall beslutar överförmyndaren om entledigande av en god man eller förvaltare.

19 c §

I ett ärende om att ett förvalterskap ska upphöra, får rätten uppdra åt

⁶ Senaste lydelse 2014:886.

⁷ Senaste lydelse 2017:311.

överförmyndaren att inhämta yttranden enligt 16 § andra stycket och utredning enligt 17 §. Detsamma gäller i ett ärende om upphörande av ett godmanskap enligt 4 § som handläggs av rätten.

20 §

En god man eller förvaltare som gör sig skyldig till missbruk eller försummelse vid utövandet av sitt uppdrag eller som kommer på ekonomiskt obestånd och på grund av detta är olämplig för uppdraget eller som av någon annan orsak inte längre är lämplig att inneha uppdraget, *skall* entledigas. *Beslut om entledigande fattas av överförmyndaren.*

Uppkommer en fråga om att enligt första stycket entlediga en god man eller förvaltare och kan slutligt beslut inte *ges* omedelbart, får överförmyndaren besluta att den gode mannen eller förvaltaren *skall* skiljas från sitt uppdrag för tiden till dess ärendet avgörs, om dröjsmål skulle medföra fara för den som godmanskapet eller förvaltarskapet avser.

En god man eller förvaltare som gör sig skyldig till missbruk eller försummelse vid utövandet av sitt uppdrag eller som kommer på ekonomiskt obestånd och på grund av detta är olämplig för uppdraget eller som av någon annan orsak inte längre är lämplig att inneha uppdraget, *ska* entledigas.

Uppkommer en fråga om att enligt första stycket entlediga en god man eller förvaltare och kan *ett* slutligt beslut inte *meddelas* omedelbart, får överförmyndaren besluta att den gode mannen eller förvaltaren *ska* skiljas från sitt uppdrag för tiden till dess ärendet avgörs, om *ett* dröjsmål skulle medföra fara för den som godmanskapet eller förvaltarskapet avser.

21 §

Ansökan om entledigande av en god man eller förvaltare och om upphörande av godmanskap eller förvaltarskap får göras av någon av *dem* som avses i 15 § första stycket eller av den gode mannen eller förvaltaren.

Rätten eller överförmyndaren får också självmant ta upp *frågor* som avses i första stycket och som de är behöriga att avgöra.

I ett ärende enligt denna paragraf *skall* rätten eller överförmyndaren ge den enskilde tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

En ansökan om entledigande av en god man eller förvaltare och om upphörande av *ett* godmanskap eller förvaltarskap får göras av någon av *de* som avses i 15 § första stycket, eller av den gode mannen eller förvaltaren. *En ansökan om upphörande av ett förvaltarskap får också göras av överförmyndaren.*

Rätten eller överförmyndaren får också självmant ta upp *en fråga* som avses i första stycket och som de *enligt 19 b §* är behöriga att avgöra.

I ett ärende enligt denna paragraf *ska* rätten eller överförmyndaren ge den enskilde tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

Ändring av ett godmanskap eller
förvaltarskap

23 §

Rätten är skyldig att pröva om omfattningen av ett godmanskap enligt 4 § eller ett förvaltarskap bör jämkas, om någon av dem som anges i 15 § första stycket eller den gode mannen eller förvaltaren ansöker om det. Rätten kan också utan ansökan göra en sådan prövning.

Innan rätten meddelar beslut enligt första stycket, skall den gode mannen eller förvaltaren samt överförmyndaren och den enskilde ges tillfälle att yttra sig.

Kan ett slutligt beslut inte ges omedelbart, får rätten meddela beslut i frågan för tiden till dess ärendet avgörs, om dröjsmål skulle medföra fara för den enskilde. I fråga om ett sådant beslut tillämpas bestämmelserna i 18 § tredje och fjärde styckena.

I fråga om godmanskap enligt 1–3 §§ skall överförmyndaren pröva om godmanskapets omfattning bör jämkas. Bestämmelserna i första–tredje styckena skall också tillämpas vid handläggningen hos överförmyndaren av frågor om sådan jämkning.

Rätten ska pröva om omfattningen av ett förvaltarskap bör ändras om någon av de som anges i 15 § första stycket, överförmyndaren eller förvaltaren ansöker om det. Rätten får också utan ansökan göra en sådan prövning.

Överförmyndaren ska pröva om omfattningen av ett godmanskap bör ändras, om någon av de som anges i 15 § första stycket eller den gode mannen ansöker om det. Överförmyndaren får också utan ansökan göra en sådan prövning. I fråga om ett godmanskap enligt 4 § ska överförmyndaren dock överlämna ärendet till rätten för prövning om någon av de som anges i 4 a § andra stycket första meningen motsätter sig att godmanskapet ändras. Detsamma gäller om överförmyndaren bedömer att ett godmanskap inte bör ändras.

Om en fråga enligt andra stycket uppkommer i ett ärende om förvaltarskap, är rätten också behörig att pröva frågan.

23 a §

Innan rätten eller överförmyndaren meddelar ett beslut enligt 23 §, ska den gode mannen eller förvaltaren ges tillfälle att yttra sig. Detsamma gäller för den enskilde, om det kan

ske. Rätten ska även ge överförmyndaren tillfälle att yttra sig.

Kan ett slutligt beslut inte meddelas omedelbart, får rätten eller överförmyndaren, om överförmyndaren är behörig att besluta i ärendet, besluta i frågan för tiden till dess ärendet avgörs, om ett dröjsmål skulle medföra fara för den enskildes person eller egendom. I fråga om ett sådant beslut tillämpas 18 § tredje stycket.

*I ett ärende om att ett förvaltar-
skap ska ändras, får rätten uppdra
åt överförmyndaren att inhämta
yttranden enligt 16 § andra stycket
och utredning enligt 17 §. Det-
samma gäller i ett ärende om att
ändra ett godmanskap enligt 4 §
som handläggs av rätten.*

Kungörelse

27 §

Rätten *skall* genast kungöra beslut om anordnande eller upphörande av förvaltar-
skap i Post- och Inrikes Tidningar. *Sådan* kungörelse *skall* också ske av beslut om *jämkn*ing av förvaltar-
skaps omfattning enligt 23 §.

Rätten *ska* genast kungöra ett beslut om anordnande eller upphörande av ett förvaltar-
skap i Post- och Inrikes Tidningar. *En sådan* kungörelse *ska* också ske av beslut om *ändring* av ett förvaltar-
skaps omfattning enligt 23 § första styck-
et eller 23 a § andra stycket.

12 kap.

2 §⁸

Gode män och förvaltare ska, i den utsträckning det följer av deras förordnande, *bevaka rätten för de personer som de företräder, förvalta deras tillgångar och sörja för deras person.*

Även om det inte framgår av förordnandet, omfattar den gode mannens eller förvaltarens uppdrag inte sådana tillgångar som har ställts under särskild förvaltning. Är särskild förvaltning anordnad, ska den som utövar förvaltningen

Gode män och förvaltare ska, i den utsträckning det följer av deras förordnande, *se till att den enskil-
des intressen i ekonomiska och personliga angelägenheter tas om hand och bevaka den enskildes rätt i dessa angelägenheter.*

Även om det inte framgår av förordnandet, omfattar den gode mannens eller förvaltarens uppdrag inte sådana tillgångar som har ställts under särskild förvaltning. Är särskild förvaltning anordnad, ska den som utövar förvaltningen

⁸ Senaste lydelse 2017:311.

årligen lämna redovisning över förvaltningen till den gode mannen eller förvaltaren, om det faller inom ramen för den gode mannens eller förvaltarens uppdrag att ta emot en sådan redovisning.

Gode män och förvaltare är inte behöriga att företräda den enskilde i frågor om att ingå äktenskap, bekräfta faderskap, upprätta testamente eller liknande frågor av utpräglat personlig karaktär.

årligen lämna *en* redovisning över förvaltningen till den gode mannen eller förvaltaren, om det faller inom ramen för den gode mannens eller förvaltarens uppdrag att ta emot en sådan redovisning.

3 §

Förmyndare, gode män och förvaltare *skall* omsorgsfullt fullgöra sina skyldigheter och alltid handla på det sätt som bäst gagnar den enskilde.

Förmyndare, gode män och förvaltare *ska* omsorgsfullt fullgöra sina skyldigheter. *De ska beakta den enskildes vilja eller förmodade inställning när uppdraget utförs* och alltid handla på det sätt som bäst gagnar den enskilde.

4 §

Den enskildes medel *skall* i skälig omfattning användas för hans eller hennes uppehälle, utbildning *och* nytta i övrigt. De medel som inte används för sådana ändamål *skall* placeras *så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd* och så att de ger skälig avkastning.

Närmare bestämmelser om hur förvaltningen *skall* skötas finns i 13–15 kap.

Den enskildes medel *ska* i skälig omfattning användas för hans eller hennes uppehälle, utbildning *samt* nytta *och välbefinnande* i övrigt. De medel som inte används för sådana ändamål *ska* placeras *tryggt* och så att de ger skälig avkastning.

Närmare bestämmelser om hur förvaltningen *ska* skötas finns i 13–15 kap.

7 a §

Gode män och förvaltare ska löpande hålla den enskilde informerad om uppdraget, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Förordnade förmyndare har motsvarande skyldighet i förhållande till omyndiga som har fyllt 16 år.

9 §

Förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet står under överförmyndarens tillsyn.

Förmyndare, gode män och förvaltare är skyldiga att lämna överförmyndaren de upplysningar om sin verksamhet som överförmyndaren begär.

Förmyndare, gode män och förvaltare är skyldiga att lämna överförmyndaren de *handlingar och* upplysningar om sin verksamhet som överförmyndaren begär.

9 a §

Förordnade förmyndare, gode män och förvaltare ska före den 1 mars varje år i en årsberättelse till överförmyndaren redogöra för utförandet av uppdraget under föregående år.

Om uppdraget har upphört, ska den avgående ställföreträdaren inom en månad från det att uppdraget upphörde lämna en slutberättelse för det löpande året fram till dess att ställföreträdarskapet upphörde.

Det som sägs i 14 kap. 19 och 20 §§ gäller även i fråga om årsberättelser och slutberättelser.

16 §⁹

Förordnade förmyndare, gode män och förvaltare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som har varit skäliga *på kallade* för uppdragets fullgörande.

Beslut om arvode och ersättning för utgifter fattas av överförmyndaren. Överförmyndaren bestämmer dessutom i vad mån arvode och ersättning för utgifter ska betalas med medel som tillhör den enskilde.

Om det inte finns särskilda skäl för något annat, ska arvode och ersättning för utgifter, inklusive de avgifter och skatter som utgår på dem, betalas med den enskildes medel i den mån hans eller hennes beräknade inkomst under det år när uppdraget utförs överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken eller hans eller hennes tillgångar under samma år överstiger två gånger prisbasbeloppet.

Arvode och ersättning för utgifter som avser vård av någons rätt i oskiftat dödsbo ska betalas med

Förordnade förmyndare, gode män och förvaltare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som har varit skäliga *motiverade* för att fullgöra uppdraget.

Ersättning för utgifter som varit skäliga motiverade får utan att ställföreträdaren visar underlag beviljas med ett belopp som per år motsvarar högst två procent av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

⁹ Senaste lydelse 2010:1203.

dödsboets medel, om inte särskilda skäl föranleder något annat.

Arvode och ersättning för utgifter som inte ska betalas med den enskildes eller dödsboets medel ska betalas av kommunen.

16 a §

Arvode och ersättning för utgifter, inklusive de avgifter och skatter som utgår på dem, ska betalas med den enskildes medel i den utsträckning som hans eller hennes beräknade inkomst under det år uppdraget utförs överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken eller hans eller hennes tillgångar under samma år överstiger två gånger prisbasbeloppet. Detta gäller dock inte om det finns särskilda skäl för något annat.

Arvode och ersättning för utgifter som avser vård av någons rätt i oskiftat dödsbo ska betalas med dödsboets medel, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Arvode och ersättning för utgifter som inte ska betalas med den enskildes eller dödsboets medel ska betalas av kommunen.

16 b §

Överförmyndaren beslutar om arvode och ersättning för utgifter till förordnade förmyndare, gode män och förvaltare. Överförmyndaren bestämmer dessutom i vilken utsträckning arvode och ersättning för utgifter ska betalas med medel som tillhör den enskilde.

14 kap.

2 §

Har rätten beslutat att utvidga omfattningen av en god mans eller förvaltares uppdrag, skall den gode mannen eller förvaltaren inom en månad från beslutet lämna en

Om en god mans eller förvaltares uppdrag har utvidgats, ska den gode mannen eller förvaltaren inom en månad från beslutet lämna en förteckning till överförmyndaren

förteckning till överförmyndaren över den egendom som omfattas av det utvidgade uppdraget. Förteckningen *skall avges* på heder och samvete.

över den egendom som omfattas av det utvidgade uppdraget. Förteckningen *ska lämnas* på heder och samvete.

15 §

Förordnade förmyndare, gode män och förvaltare *skall* före den 1 mars varje år i en årsräkning till överförmyndaren redogöra för förvaltningen under föregående år av egendom som har stått under ställföreträdarens förvaltning. Årsräkningen *skall avges* på heder och samvete.

I årsräkningen *skall* anges den enskildes tillgångar och skulder vid början och slutet av den tid som räkningen avser. Vidare *skall* en sammanställning göras av inkomster och utgifter under nämnda *tid*. Av årsräkningen *skall* särskilt framgå hur mycket som har använts för den enskildes uppehälle eller nytta i övrigt.

Förordnade förmyndare, gode män och förvaltare *ska* före den 1 mars varje år i en årsräkning till överförmyndaren redogöra för förvaltningen under föregående år av *den* egendom som har stått under ställföreträdarens förvaltning. Årsräkningen *ska lämnas* på heder och samvete.

I årsräkningen *ska* anges den enskildes tillgångar och skulder vid början och slutet av den tid som räkningen avser. Vidare *ska* en sammanställning göras av inkomster och utgifter under *den* nämnda *tiden*. Av årsräkningen *ska* särskilt framgå hur mycket som har använts för den enskildes uppehälle eller nytta *och välbefinnande* i övrigt. *Om en ställföreträdare har begärt ersättning för utgifter utan att visa underlag enligt 12 kap. 16 § andra stycket ska detta redovisas särskilt i årsräkningen.*

18 §

Om en förordnad förmyndares, god mans eller förvaltares uppdrag har upphört, *skall* den som frånträder uppdraget inom en månad därefter lämna en sluträkning till överförmyndaren beträffande egendom som har stått under hans eller hennes förvaltning. Sluträkningen *skall* innehålla en redogörelse för förvaltningen under det löpande året fram till dess att ställföreträdarskapet upphörde. Räkningen *skall avges* på heder och samvete.

Vad som sägs om årsräkning i 15 § andra stycket gäller också i fråga om sluträkning.

Om *rätten har inskränkt* omfattningen av en god mans eller förval-

Om en förordnad förmyndares, god mans eller förvaltares uppdrag har upphört, *ska* den som frånträder uppdraget inom en månad därefter lämna en sluträkning till överförmyndaren beträffande *den* egendom som har stått under hans eller hennes förvaltning. Sluträkningen *ska* innehålla en redogörelse för förvaltningen under det löpande året fram till dess att ställföreträdarskapet upphörde. Räkningen *ska lämnas* på heder och samvete.

Det som sägs om årsräkning i 15 § andra stycket gäller också i fråga om sluträkning.

Om omfattningen av en god mans eller förvaltares uppdrag *har in-*

tares uppdrag, *skall* sluträkning lämnas för den egendom som inte längre omfattas av uppdraget.

Om ett godmanskap enligt 11 kap. 1 § upphör innan tiden för avgivande av årsräkning eller sluträkning som rör förmynderskapet för den omyndige inträffar, får sluträkning rörande godmanskapet begränsas till att avse en redogörelse endast för de åtgärder som har vidtagits av den gode mannen. I övrigt skall redogörelse för förvaltningen lämnas av förmyndaren även för den tid godmanskapet har varat.

skränkts, ska en sluträkning lämnas för den egendom som inte längre omfattas av uppdraget.

18 a §

Om ett godmanskap enligt 11 kap. 1 § upphör innan tiden för att lämna en årsräkning eller sluträkning som rör förmynderskapet för den omyndige inträffar, får sluträkningen rörande godmanskapet begränsas till att avse en redogörelse endast för de åtgärder som har vidtagits av den gode mannen. I övrigt ska en redogörelse för förvaltningen lämnas av förmyndaren även för den tid godmanskapet har pågått.

19 §

Om det med hänsyn till ställföreträdarens och den enskildes förhållanden, tillgångarnas art eller värde eller omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får överförmyndaren befria ställföreträdaren från skyldigheten att lämna årsräkning eller sluträkning eller besluta att sådana räkningar får lämnas i förenklad form. I fråga om årsräkning får beslut meddelas för ett visst år eller tills vidare.

Överförmyndaren får besluta att en årsräkning eller sluträkning får lämnas i förenklad form, om det är tillräckligt med hänsyn till ställföreträdarens och den enskildes förhållanden, tillgångarnas art eller värde eller omständigheterna i övrigt. I fråga om årsräkningen får ett sådant beslut meddelas för ett visst år eller tills vidare.

24 §¹⁰

Om en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare dör, ska döds-

Om en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare dör, ska döds-

¹⁰ Senaste lydelse 2014:886.

boet *svara* för att den enskildes egendom redovisas och åtgärder vid förvaltningens upphörande vidtas enligt detta kapitel. Om ställföreträdaren försätts i konkurs, ska konkursförvaltaren fullgöra dessa uppgifter.

Om det med hänsyn till dödsboets och den enskildes förhållanden, tillgångarnas art eller värde eller omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får överförmyndaren befria dödsboet från skyldigheten att lämna årsräkning eller sluträkning eller besluta att sådana räkningar får lämnas i förenklad form.

boet *ansvara* för att den enskildes egendom redovisas och åtgärder vid förvaltningens upphörande vidtas enligt detta kapitel. Om ställföreträdaren försätts i konkurs, ska konkursförvaltaren fullgöra dessa uppgifter.

Överförmyndaren får befria dödsboet från skyldigheten att lämna årsräkning, årsberättelse, sluträkning, eller slutberättelse, eller besluta att sådana handlingar får lämnas i förenklad form, om det med hänsyn till dödsboets och den enskildes förhållanden, tillgångarnas art eller värde eller omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl.

25 §¹¹

Dödsboet efter en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare har rätt till ersättning för de utgifter som har varit skäligen *påkallade* för att fullgöra de uppgifter som anges i 24 §. För sådan ersättning gäller i övrigt vad som föreskrivs i 12 kap. 16 §.

Dödsboet efter en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare har rätt till ersättning för de utgifter som har varit skäligen *motiverade* för att fullgöra de uppgifter som anges i 24 §. För sådan ersättning gäller i övrigt vad som föreskrivs i 12 kap. 16–16 b §§.

16 kap.

1 §

Överförmyndaren *skall enligt bestämmelserna i detta kapitel* utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet.

Vid tillsynen *skall* överförmyndaren *särskilt* se till att den enskildes tillgångar i skälig omfattning används för hans eller hennes nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade *så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd* och så att de ger skälig avkastning.

Bestämmelser om val av överförmyndare m.m. finns i 19 kap.

Överförmyndaren *ska* utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet.

Vid tillsynen *ska* överförmyndaren se till att den enskildes tillgångar i skälig omfattning används för hans eller hennes nytta och *välbefinnande samt* att tillgångarna i övrigt är placerade *tryggt* och så att de ger skälig avkastning. *Överförmyndaren ska också se till att ställföreträdaren även i övrigt utövar sitt uppdrag i enlighet med den enskildes bästa.*

¹¹ Senaste lydelse 2014:886.

Granskning av förvaltningen

Överförmyndaren *skall* granska förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet med ledning av de förteckningar, årsräkningar, sluträkningar samt andra handlingar och uppgifter angående *förvaltningen* som har lämnats.

Överförmyndaren eller den som överförmyndaren utser har rätt att gå igenom de räkenskaper och anteckningar som avses i 12 kap. 5 § samt de värdehandlingar som ställföreträdaren förvarar med anledning av sitt uppdrag. Ställföreträdaren *skall* hålla dessa handlingar tillgängliga på tid och plats som överförmyndaren bestämmer.

Överförmyndaren *skall* göra anteckning om verkställd granskning på förteckningar, årsräkningar, sluträkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§.

Anmärkning mot förvaltningen

Om överförmyndaren vid granskningen eller annars finner anledning att rikta anmärkning mot *förvaltningen*, *skall* ställföreträdaren ges tillfälle att yttra sig inom den tid som överförmyndaren bestämmer.

Om ett yttrande inte lämnas inom *förelagd tid* eller om överförmyndaren anser att yttrandet inte är tillfredsställande, *skall* anteckning om anmärkningen göras *på den granskade handlingen*. Överförmyndaren *skall* även genast pröva om beslut enligt någon bestämmelse i 13 eller 14 kap. behöver meddelas eller om ställföreträdaren bör entledigas eller någon annan åtgärd vidtas. Ställföreträdaren *skall* underrättas

Granskning av verksamheten

3 §

Överförmyndaren *ska* granska förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet med ledning av de förteckningar, *årsberättelser*, årsräkningar, *slutberättelser*, sluträkningar samt andra handlingar och uppgifter angående *verksamheten* som har lämnats.

Överförmyndaren eller den som överförmyndaren utser har rätt att gå igenom de räkenskaper och anteckningar som avses i 12 kap. 5 § samt de värdehandlingar som ställföreträdaren förvarar med anledning av sitt uppdrag. Ställföreträdaren *ska* hålla dessa handlingar tillgängliga på *den* tid och plats som överförmyndaren bestämmer.

4 §

Överförmyndaren *ska i akten anteckna att granskningen av* förteckningar, *årsberättelser*, årsräkningar, *slutberättelser*, sluträkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ är klar.

Anmärkning mot verksamheten

5 §

Om överförmyndaren vid granskningen eller annars finner anledning att rikta anmärkning mot *verksamheten*, *ska* ställföreträdaren ges tillfälle att yttra sig inom den tid som överförmyndaren bestämmer.

Om ett yttrande inte lämnas inom *den bestämda tiden* eller om överförmyndaren anser att yttrandet inte är tillfredsställande, *ska en* anteckning om anmärkningen göras *i akten*. Överförmyndaren *ska* även genast pröva om *ett* beslut enligt någon bestämmelse i 13 eller 14 kap. behöver meddelas eller om ställföreträdaren bör entledigas eller någon annan åtgärd vidtas. Ställföreträdaren *ska* underrättas om en sådan anteckning *eller* åtgärd.

om en sådan anteckning *och om vidtagen åtgärd*.

Anmälan vid misstanke om brott

6 a §

Om överförmyndaren har anledning att anta att en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare har begått ett brott mot den enskilde som har samband med verksamheten och för vilket fängelse är föreskrivet, ska överförmyndaren omedelbart anmäla det till Polismyndigheten eller åklagare.

Överförmyndaren ska inte underätta ställföreträdaren eller den enskilde om att en anmälan har gjorts, om det är olämpligt.

7 §

En omyndig som har fyllt *sexton* år och den som har god man eller förvaltare har rätt att ta del av de handlingar som rör ställföreträdarskapet och som förvaras hos överförmyndaren. En sådan rätt har också den enskildes make eller sambo och närmaste släktingar.

En omyndig som har fyllt *16* år och den som har *en* god man eller förvaltare har rätt att ta del av de handlingar som rör ställföreträdarskapet och som förvaras hos överförmyndaren. En sådan rätt har också den enskildes make eller sambo och närmaste släktingar, *dock inte om det med hänsyn till den enskildes intressen finns särskilda skäl mot att en sådan person tar del av handlingen.*

8 §

Sedan överförmyndaren har granskat förmyndarens, gode mannens eller förvaltarens sluträkning, *skall räkningen* samt de förteckningar, årsräkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ som förvaras hos överförmyndaren lämnas över till den som är behörig att ta emot redovisning för *förvaltningen*.

Om *ställföreträdaren* inte är skyldig att lämna sluträkning när *ställföreträdarskapet* upphör, *skall* överförmyndaren lämna över de övriga handlingar som anges i första stycket till den som är behörig

Sedan överförmyndaren har granskat förmyndarens, gode mannens eller förvaltarens *slutberättelse och* sluträkning, *ska de handlingarna* samt de förteckningar, *årsberättelser*, årsräkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ som förvaras hos överförmyndaren lämnas över till den som är behörig att ta emot redovisning för *verksamheten*.

Om *en förälder enligt 13 kap. 16 §* inte är skyldig att lämna en sluträkning när *förmynderskapet* upphör, *ska* överförmyndaren lämna över de övriga handlingar som anges i första stycket till den som är

att ta emot redovisning för *förvaltningen*, om *denna person* eller *den avgående ställföreträdaren* begär det eller överförmyndaren har gjort anteckning om anmärkning enligt 5 § *på handlingen*.

Om handlingar som avses i första eller andra stycket har lämnats till en ny ställföreträdare, *skall denne* inom två månader därefter återlämna handlingarna till överförmyndaren. Överförmyndaren *skall* skriftligen upplysa ställföreträdaren om denna skyldighet när handlingarna lämnas ut.

Om en ställföreträdares förvaltning har godkänts av den enskilde eller av en ny ställföreträdare innan han eller hon har fått del av de handlingar som avses i första eller andra stycket, är godkännandet utan verkan.

behörig att ta emot redovisning för *verksamheten*, om *han eller hon* eller *föräldern* begär det eller överförmyndaren har gjort en anteckning om anmärkning enligt 5 §.

Om handlingar som avses i första eller andra stycket har lämnats till en ny ställföreträdare, *ska han eller hon* inom två månader därefter återlämna handlingarna till överförmyndaren. Överförmyndaren *ska* skriftligen upplysa ställföreträdaren om denna skyldighet när handlingarna lämnas ut.

8 a §

Om en ställföreträdares verksamhet har godkänts av den enskilde eller av en ny ställföreträdare innan han eller hon har fått del av de handlingar som avses i 8 § första eller andra stycket, är godkännandet utan verkan.

10 a §¹²

En bank är skyldig att på begäran lämna överförmyndaren de uppgifter som behövs för överförmyndarens tillsynsverksamhet.

Banker, kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag, svenska värdepapperscentraler, kontoförande institut, fondbolag, AIF-förvaltare, förvaringsinstitut, försäkringsföretag och inkassoföretag är skyldiga att på begäran av överförmyndaren lämna de uppgifter som behövs för överförmyndarens tillsyn. Detsamma gäller för utländska företag som driver motsvarande verksamhet från en filial i Sverige.

Första stycket gäller också kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag, svenska värdepappers-

¹² Senaste lydelse 2020:1027.

centraler, kontoförande institut, fondbolag, AIF-förvaltare, förvaringsinstitut och utländska företag som driver motsvarande verksamhet från en filial i Sverige.

11 §¹³

När en omyndig på grund av arv eller testamente har fått pengar till ett värde som överstiger ett prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken eller med villkor om särskild överförmyndarkontroll, ska den som ombesörjer utbetalningen från dödsboet för den omyndiges räkning sätta in medlen hos bank eller kreditmarknadsföretag, med uppgift om att medlen inte får tas ut utan överförmyndarens tillstånd.

Vad som nu sagts om skyldighet att betala till bank eller kreditmarknadsföretag ska även gälla *Skyldigheten att sätta in medlen hos bank eller kreditmarknadsföretag gäller även*

1. försäkringsgivare vid utbetalning av försäkringsbelopp som den omyndige har rätt till,

2. pensionssparinstitut vid utbetalning enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande,

3. PEPP-sparinstitut vid utbetalning från sparande i en sådan PEPP-produkt som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1238,

4. Brottsoffermyndigheten vid utbetalning av ersättning enligt brottsskadelagen (2014:322),

5. huvudman vid utbetalning av skadestånd enligt 6 kap. 12 § skollagen (2010:800), och

6. myndighet som betalar ut ersättning med anledning av skadeståndsanspråk mot staten.

Om betalningen avser en periodisk förmån, gäller skyldigheten att *betala till* bank eller kreditmarknadsföretag endast när den första utbetalningen görs.

När utbetalning enligt första eller andra stycket görs, ska den som ombesörjer utbetalningen genast göra anmälan till förmyndaren och överförmyndaren. En sådan anmälan ska också göras om en omyndig på grund av arv eller testamente har fått värdehandlingar till ett värde som överstiger det belopp som anges i första stycket eller med villkor om att värdehandlingarna ska stå under särskild överförmyndarkontroll.

Om betalningen avser en periodisk förmån, gäller skyldigheten att *sätta in medlen hos* bank eller kreditmarknadsföretag endast när den första utbetalningen görs.

När *en* utbetalning enligt första eller andra stycket görs, ska den som ombesörjer utbetalningen genast göra *en* anmälan till förmyndaren och överförmyndaren. En sådan anmälan ska också göras om en omyndig på grund av arv eller testamente har fått värdehandlingar till ett värde som överstiger det belopp som anges i första stycket eller med villkor om att värdehandlingarna ska stå under särskild överförmyndarkontroll.

¹³ Senaste lydelse 2022:1747.

Bestämmelserna i första–fjärde styckena gäller inte vid utbetalning av medel som den omyndige får förvalta själv. Andra–fjärde styckena gäller inte heller om utbetalning görs från försäkring som har tagits inom ramen för en rörelse.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller också vid betalning eller utgivande av värdehandlingar till någon för vilken det har förordnats god man med uppgift att förvalta egendom eller för vilken det har förordnats förvaltare.

11 a §

Bestämmelserna i 11 § gäller inte vid utbetalning av medel som den omyndige får förvalta själv. Bestämmelserna i 11 § andra–fjärde styckena gäller inte heller om utbetalning görs från en försäkring som har tagits inom ramen för en rörelse.

11 b §

Bestämmelserna i 11 och 11 a §§ gäller också vid betalning eller utgivande av värdehandlingar till en enskild för vilken det har förordnats en god man med uppgift att se till att hans eller hennes ekonomiska angelägenheter tas om hand eller för vilken det har förordnats en förvaltare.

12 §

Överförmyndaren är skyldig att föra förteckningar och lägga upp akter samt expediera handlingar enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för överförmyndaren att föra förteckningar och lägga upp akter samt expediera handlingar.

13 §

Överförmyndaren får vid vite förelägga en förmyndare, god man eller förvaltare att fullgöra sina skyldigheter enligt 3 § andra stycket eller 8 § tredje stycket i detta kapitel eller enligt 12 kap. 13 §, 13 kap. 3,

Överförmyndaren får förelägga en förmyndare, god man eller förvaltare att fullgöra sina skyldigheter enligt 3 § andra stycket eller 8 § tredje stycket i detta kapitel eller enligt 12 kap. 9, 9 a eller 13 §,

14, 15 eller 18–21 §, 14 kap. 1, 2, 15, 16, 18 eller 21–23 § eller 15 kap. 3 eller 8 §. Innan vitesföreläggande beslutas, *skall* överförmyndaren skriftligen *erinra* ställföreträdaren om den skyldighet och de bestämmelser som finns och ge ställföreträdaren skälig tid att lämna en angiven handling eller rätta sig efter ett beslut.

13 kap. 3, 14, 15 eller 18–21 §, 14 kap. 1, 2, 15, 16, 18, *18 a* eller 21–23 § eller 15 kap. 3 eller 8 §. *Ett sådant föreläggande får förenas med vite.* Innan *ett* vitesföreläggande beslutas, *ska* överförmyndaren skriftligen *upplysa* ställföreträdaren om den skyldighet och de bestämmelser som finns och ge ställföreträdaren skälig tid att lämna en angiven handling eller rätta sig efter ett beslut.

Frågor om utdömande av vite prövas av tingsrätt. I fråga om föreläggande och utdömande av vite gäller i övrigt lagen (1985:206) om viten.

I anslutning till att vite döms ut får rätten *förelägga* nytt vite.

I anslutning till att *ett* vite döms ut får rätten *besluta om ett vite föreläggande förenat med vite.*

Utformning av förteckningar

Tillsyn och utformning av handlingar

14 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den närmare utformningen av ställföreträdarens - förteckningar, årsräkningar och sluträkningar samt handlingar som avses i 15 kap. 3 och 8 §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den närmare utformningen av ställföreträdarens förteckningar, årsräkningar, *årsberättelser*, sluträkningar, *slutberättelser* och handlingar som avses i 15 kap. 3 och 8 §§ *samt om överförmyndarens tillsyn över ställföreträdare.*

18 kap. Ställföreträdarregistret

Ett ställföreträdarregister

1 §¹⁴ Det ska föras ett ställföreträdarregister med uppgifter om förordnade förmyndare, gode män och förvaltare samt om dem som har en sådan ställföreträdare. Ställföreträdarregistret ska föras av den myndighet som regeringen bestämmer (registermyndigheten).

Syftet med ställföreträdarregistret är att tillhandahålla information om det som ingår i registret.

Förhållandet till annan reglering

2 §¹⁵ Detta kapitel innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016

¹⁴ Tidigare 1 § upphävd genom 1988:1251.

¹⁵ Tidigare 2 § upphävd genom 1988:1251.

om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning.

Vid behandlingen av personuppgifter enligt detta kapitel gäller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, om inte annat följer av detta kapitel eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet.

Personuppgiftsansvar

3 §¹⁶ Registermyndigheten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som görs i ställföreträdarregistret.

Ändamålet med behandlingen av personuppgifter

4 §¹⁷ Personuppgifter i ställföreträdarregistret får behandlas om det är nödvändigt för verksamhet som staten eller en kommun ansvarar för enligt lag eller annan författning och för att tillhandahålla uppgifter om innehållet i registret till den som begär sådana uppgifter.

Personuppgifter som får behandlas enligt första stycket får också behandlas för att fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med lag eller förordning. Sådana personuppgifter får även behandlas för framställning av avidentifierad statistik och av registerutdrag.

Känsliga personuppgifter

5 §¹⁸ Personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning får behandlas, om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

Sökbegränsningar

6 §¹⁹ Sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på uppgifter om personers hälsa eller på uppgifter om att personerna har en god man eller förvaltare, får endast göras om det är nödvändigt för verksamhet som staten eller en kommun ansvarar för enligt lag eller annan författning.

Elektroniskt utlämnande av personuppgifter

7 §²⁰ Personuppgifter får lämnas ut elektroniskt om det inte är olämpligt.

¹⁶ Tidigare 3 § upphävd genom 1988:1251.

¹⁷ Tidigare 4 § upphävd genom 1988:1251.

¹⁸ Tidigare 5 § upphävd genom 1988:1251.

¹⁹ Tidigare 6 § upphävd genom 1988:1251.

²⁰ Tidigare 7 § upphävd genom 1988:1251.

Upplysning om föreskrifter

8 §²¹ Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om registret och dess innehåll samt om tillgången till registret och registerutdrag.

19 kap.

Överförmyndarens verksamhet

3 §²²

Överförmyndarens verksamhet ska vara av god kvalitet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande följas upp, utvecklas och säkras.

Överförmyndaren ska se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom överförmyndarens verksamhetsområde.

7 a §

Kommunfullmäktige får återkalla uppdragen för överförmyndare och ersättare för överförmyndare vid sådana förändringar i kommunens organisation som innebär att det i stället för överförmyndare ska finnas en överförmyndarnämnd eller en gemensam överförmyndarnämnd.

Beslut av överförmyndaren och överförmyndarnämnden

13 §²³

Om det framkommer skiljaktiga meningar i en överförmyndarnämnd i ett ärende enligt denna balk, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål. I 30 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om rätt att få en avvikande mening antecknad.

För varje beslut av en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd i ett ärende enligt denna balk ska det finnas en handling som visar vem som har fattat beslutet, vem som har varit föredragande samt beslutets dag och dess innehåll.

²¹ Tidigare 8 § upphävd genom 1988:1251.

²² Tidigare 3 § upphävd genom 1974:1038.

²³ Senaste lydelse 2018:777.

Ett protokoll hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd i ett annat ärende än enligt denna balk behöver endast innehålla en förteckning över dem som har deltagit i handläggningen samt beslutet i ärendet.

13 a §

Ett protokoll hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd i ett annat ärende än enligt denna balk behöver endast innehålla en förteckning över dem som har deltagit i handläggningen samt beslutet i ärendet.

14 a §

Överförmyndarnämnden får uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot som nämnden har utsett att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Överförmyndaren får uppdra åt en kommunal tjänsteman med den kompetens som behövs att avgöra sådana ärenden på överförmyndarens vägnar.

Beslutet ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde eller till överförmyndaren så snart det kan göras.

Länsstyrelsens tillsyn

17 §²⁴

Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över överförmyndares och överförmyndarnämnders verksamhet.

Länsstyrelsen ska

– med rådstödja överförmyndarna och överförmyndarnämnderna i deras verksamhet och därvid främja en enhetlig rättstillämpning, och

– se till att utbildningen av överförmyndarna, ledamöterna i överförmyndarnämnderna och ersättare är tillfredsställande.

²⁴ Senaste lydelse 2008:910.

Tillsynsvägledning**17 a §**

Den myndighet som regeringen bestämmer ska

- med råd stödja överförmyndarna och överförmyndarnämnderna i deras verksamhet och främja en enhetlig rättstillämpning, och*
- se till att utbildningen av överförmyndarna, ledamöterna i överförmyndarnämnderna och ersättare är tillfredsställande.*

Överförmyndarens ansvar för utbildning och information**18 §²⁵**

Överförmyndaren eller överförmyndarnämnden ansvarar för att *gode män och förvaltare erbjuds den utbildning som behövs.*

Överförmyndaren eller överförmyndarnämnden ansvarar för att *en god man eller förvaltare genomgår introduktionsutbildning och annan utbildning som ställföreträdaren behöver med anledning av sitt uppdrag.*

18 a §

Innan någon förordnas som förmyndare, god man eller förvaltare ska överförmyndaren informera honom eller henne om vilka uppgifter som kan förväntas ingå i uppdraget. Överförmyndaren ska dokumentera den information som har lämnats.

I samband med förordnandet ska överförmyndaren också lämna information om ställföreträdarskapet till den enskilde. Informationen ska till sättet och innehållet vara anpassad till den enskilde. Information ska också finnas tillgänglig på kommunens webbplats.

Ansvariga länsstyrelser**20 §²⁶**

Regeringen meddelar föreskrifter om vilken eller vilka länsstyrelser som ansvarar för uppgifter enligt

Den eller de länsstyrelser som regeringen bestämmer ansvarar för uppgifter enligt detta kapitel.

²⁵ Senaste lydelse 2014:886.

²⁶ Senaste lydelse 2014:886.

detta kapitel. *Regeringen meddelar även närmare föreskrifter om vilka uppgifter överförmyndaren eller överförmyndarnämnden ska lämna för att länsstyrelsen ska kunna föra statistik och vilken statistik länsstyrelsen ska föra.*

20 kap.

11 §²⁷

Beslut som tingsrätten har meddelat under rättegången i frågor som avses i 6 kap. 18 a § tredje stycket eller 20 §, 7 kap. 15 §, 10 kap. 16 eller 17 § eller 11 kap. 18 § eller 23 § *tredje stycket* ska överklagas särskilt.

Beslut som tingsrätten har meddelat under rättegången i frågor som avses i 6 kap. 18 a § tredje stycket eller 20 §, 7 kap. 15 §, 10 kap. 16 eller 17 § eller 11 kap. 18 § eller 23 a § *andra stycket* ska överklagas särskilt.

Ett beslut enligt 6 kap. 17 c § om att ta upp ett yrkande om vårdnad, boende eller umgänge till prövning trots att en förälder inte har deltagit i informationssamtal får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft

- a) den 1 januari 2028 i fråga om 11 kap. 12 b § och 18 kap.,
- b) den 1 januari 2029 i fråga om 19 kap. 19 och 20 §§ och
- c) i övrigt den 1 juli 2026.

2. Ärenden som har inletts vid tingsrätten före den 1 juli 2026 men ännu inte har avgjorts den dagen ska handläggas enligt äldre föreskrifter.

3. En god man eller förvaltare som har förordnats före den 1 januari 2028 ska genomgå den utbildning som anges i 11 kap. 12 b § senast den 31 december 2028.

4. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om uppbyggnaden av ställföreträdarregistret.

²⁷ Senaste lydelse 2021:528.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 13 § och 59 kap. 19 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

13 §¹

Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas ersättning för arbete om ersättningen betalas ut till en mottagare som inte är godkänd för F-skatt eller är godkänd för F-skatt med villkor enligt 9 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244), om

1. utbetalaren är en fysisk person eller ett dödsbo,
2. ersättningen inte är en utgift i en näringsverksamhet som bedrivs av utbetalaren,
3. ersättningen tillsammans med annan ersättning för arbete från samma utbetalare under beskattningsåret kan antas bli mindre än 10 000 kronor,
4. utbetalaren och mottagaren inte har träffat en överenskommelse om att ersättningen ska anses som inkomst av anställning, och
5. det inte är fråga om sådan ersättning för arbete som avses i 12 kap. 16 § föräldrabalken.

5. det inte är fråga om sådan ersättning för arbete som avses i 12 kap. 16–16 b §§ föräldrabalken.

59 kap.

19 §²

Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas ersättning för arbete som avses i 8–10 §§ om

1. utbetalaren var en fysisk person eller ett dödsbo,
2. den ersättning som betalats ut inte var en utgift i en näringsverksamhet som utbetalaren har bedrivit,
3. den sammanlagda ersättningen för arbete från samma utbetalare under beskattningsåret var mindre än 10 000 kronor,
4. utbetalaren och mottagaren inte hade träffat en överenskommelse om att ersättningen ska anses som inkomst av anställning, och
5. det inte var fråga om sådan ersättning som avses i 12 kap. 16 § föräldrabalken.

5. det inte var fråga om sådan ersättning som avses i 12 kap. 16–16 b §§ föräldrabalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2024:1135.

² Senaste lydelse 2011:1434.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 § och 5 kap. 1 § lagen (1904:26 s. 1)¹ om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §²

Vad i svensk lag är stadgat om förmynderskap för underårig skall äga tillämpning jämväl i avseende å underårig svensk undersåte, som ej har hemvist inom riket. Varder förmynderskap för sådan underårig anordnat i främmande stat, där han har hemvist, må dock rätten, såframt ej särskilda omständigheter påkalla, att förmynderskap är anordnat här i riket, besluta, att förmynderskap ej skall vara anordnat enligt svensk lag.

Regeringen äger beträffande förmynderskap för underåriga svenska undersåtar, som hava hemvist i främmande stat, meddela särskilda bestämmelser angående vården av underårigs värdehandlingar, så ock förordna svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman att vara överförmyndare. Regeringen prövar fråga om entledigande av sådan överförmyndare.

Ersättning till överförmyndare beträffande förmynderskap som avses i första stycket och som är anordnat enligt svensk lag utgår av statliga medel enligt bestämmelser som regeringen meddelar. Detsamma gäller ersättning till förmyndare i den mån ersättningen ej enligt 12 kap. 16 eller 17 § föräldra-

Det som i svensk lag är föreskrivet om förmynderskap för underårig ska också tillämpas på en underårig svensk medborgare som inte har hemvist i landet. Om förmynderskap är anordnat för en sådan underårig i hans eller hennes hemvistland, får rätten dock besluta att förmynderskap inte ska vara anordnat enligt svensk lag. Detta gäller dock inte om särskilda skäl motiverar att förmynderskap är anordnat här i landet.

Regeringen får i enskilda fall för ett förmynderskap för underåriga svenska medborgare, som har hemvist i ett annat land än Sverige, meddela särskilda bestämmelser angående vården av den underåriges värdehandlingar och förordna en svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman att vara överförmyndare. Regeringen prövar en fråga om entledigande av en sådan överförmyndare.

Ersättning till en överförmyndare för ett förmynderskap som avses i första stycket och som är anordnat enligt svensk lag betalas med statliga medel. Detsamma gäller ersättning till förmyndare i den utsträckning ersättningen inte enligt 12 kap. 16, 16 a, 16 b eller 17 § föräldrabalken ska betalas

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1971:797.

² Senaste lydelse 1994:1436.

balken skall utgå av den omyndiges medel.

med medel som tillhör den underårige.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om ersättning till överförmyndare.

5 kap.

1 §³

Vad i svensk lag är stadgat om förvaltarskap skall äga tillämpning jämväl i avseende å svensk undersåte, som ej har hemvist inom riket. Varder förmynderskap anordnat i främmande stat för svensk undersåte, som där har hemvist men som har förvaltare här i riket eller beträffande vilken ansökan om förordnande av förvaltare har gjorts, må dock rätten, såframt ej särskilda omständigheter påkalla, att förvaltarskap är anordnat här i riket, besluta, att förvaltarskap ej skall vara anordnat enligt svensk lag.

Regeringen äger beträffande förvaltarskap för svenska undersåtar, som hava hemvist i främmande stat, meddela särskilda bestämmelser angående vården av värdehandlingar, så ock förordna svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman att vara överförmyndare. Regeringen prövar fråga om entledigande av sådan överförmyndare.

Ersättning till överförmyndare beträffande förvaltarskap som avses i första stycket utgår av statliga medel enligt bestämmelser som regeringen meddelar. Detsamma gäller ersättning till förvaltare i den mån ersättningen ej enligt 12 kap. 16 § föräldrabalken skall utgå av den enskildes medel.

Det som i svensk lag är föreskrivet om förvaltarskap ska också tillämpas på en svensk medborgare som inte har hemvist i landet. Om förmynderskap är anordnat för en svensk medborgare i ett annat land än Sverige där han eller hon har hemvist och medborgaren har förvaltare här i landet eller en ansökan om förordnande av förvaltare för honom eller henne har gjorts, får rätten dock besluta att förvaltarskap inte ska vara anordnat enligt svensk lag. Detta gäller dock inte om särskilda skäl motiverar att förvaltarskap är anordnat här i landet.

Regeringen får i enskilda fall för ett förvaltarskap för svenska medborgare, som har hemvist i ett annat land än Sverige, meddela särskilda bestämmelser angående vården av värdehandlingar och förordna en svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman att vara överförmyndare. Regeringen prövar en fråga om entledigande av en sådan överförmyndare.

Ersättning till en överförmyndare för ett förvaltarskap som avses i första stycket betalas med statliga medel. Detsamma gäller ersättning till förvaltare i den utsträckning ersättningen inte enligt 12 kap. 16, 16 a eller 16 b § föräldrabalken ska betalas med medel som tillhör den enskilde.

³ Senaste lydelse 1994:1436.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om ersättning till överförmyndare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

4 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Häri genom föreskrivs att 2 kap. 7 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 §¹

Bestämmelserna i 6 § gäller inte om den avgiftspliktiga ersättningen utgör

1. en utgift i en av utgivaren bedriven näringsverksamhet, eller	
2. sådan ersättning till en förmyndare, god man eller förvaltare som avses i 12 kap. 16 § föräldrabalken.	2. sådan ersättning till en förmyndare, god man eller förvaltare som avses i 12 kap. 16–16 b §§ föräldrabalken.

Bestämmelserna i 6 § gäller inte heller om utgivaren och mottagaren har kommit överens om att arbetsgivaravgifter ska betalas på ersättningen. En sådan överenskommelse gäller dock inte om mottagaren är godkänd för F-skatt utan sådant villkor som avses i 9 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2024:1133.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Härigenom föreskrivs att 2, 4, 10 och 12 §§ och rubrikerna närmast före 2, 10 och 12 §§ lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

När en god man *skall* förordnas

När en god man *ska* utses

2 §

Om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, *skall* överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter.

Om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, *ska* överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. *Detta gäller oavsett om barnet söker uppehållstillstånd i landet eller inte.*

God man skall också förordnas, om barnets föräldrar eller en annan vuxen person, som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått uppehållstillstånd här på grund av dödsfall eller sjukdom eller av någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden.

En god man ska också förordnas, om barnets föräldrar eller en annan vuxen person, som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, på grund av dödsfall eller sjukdom eller av någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått uppehållstillstånd här.

God man skall inte förordnas, om det är uppenbart obehövligt.

En god man ska inte förordnas, om det är uppenbart obehövligt.

4 §

I fråga om vem som kan utses till god man tillämpas 11 kap. 12 och 13 §§ föräldrabalken. Vid bedömningen av om den som utses är lämplig för uppdraget *skall* överförmyndaren fästa särskild vikt vid den utsatta situation som barnet befinner sig i.

I fråga om vem som kan utses till god man tillämpas 11 kap. 12, 12 a och 13 §§ föräldrabalken. Vid bedömningen av om den som utses är lämplig för uppdraget *ska* överförmyndaren fästa särskild vikt vid den utsatta situation som barnet befinner sig i.

När ansökan om särskilt förordnad vårdnadshavare skall göras

När ansökan om *en* särskilt förordnad vårdnadshavare ska göras

10 §

Beviljas barnet uppehållstillstånd, *skall* socialnämnden i den kommun där barnet vistas hos rätten väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken, om inte särskilda skäl talar emot det. Överförmyndaren *skall* underrätta socialnämnden om att förutsättningar för en sådan talan eller anmälan *föreligger*.

När barnet *har fått* uppehållstillstånd, *ska* socialnämnden i den kommun där barnet vistas *skyndsamt* hos rätten väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken, om inte särskilda skäl talar emot det. Överförmyndaren *ska* underrätta socialnämnden om att *det finns* förutsättningar för en sådan talan eller anmälan.

Allmänna bestämmelser, *tillsyn m.m.*

Allmänna bestämmelser

12 §

I frågor om god man enligt denna lag tillämpas 11 kap. 14 § samt 12, 14, 16 och 19–21 kap. föräldrabalken.

I frågor om god man enligt denna lag tillämpas 11 kap. *12 b och* 14 §§ samt 12, 14, 16 och 19–21 kap. föräldrabalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2028 i fråga om 12 § och i övrigt den 1 juli 2026.

6 Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 41 § aktiebolagslagen (2005:551) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

41 §¹

Om den som har tagit emot värdepapper eller betalning enligt 38, 39 eller 40 § inte var rätt mottagare, ska bolaget ändå anses ha fullgjort sin skyldighet. Detta gäller dock inte om bolaget eller, i fråga om avstämningsbolag, värdepapperscentralen insett eller borde ha insett att det var fel mottagare. Det gäller inte heller om mottagaren var omyndig eller hade en förvaltare enligt föräldrabalken med uppdrag att förvalta hans eller hennes aktier.

Om den som har tagit emot värdepapper eller betalning enligt 38, 39 eller 40 § inte var rätt mottagare, ska bolaget ändå anses ha fullgjort sin skyldighet. Detta gäller dock inte om bolaget eller, i fråga om avstämningsbolag, värdepapperscentralen insett eller borde ha insett att det var fel mottagare. Det gäller inte heller om mottagaren var omyndig eller hade en förvaltare enligt föräldrabalken med *ett* uppdrag *som omfattade* att förvalta hans eller hennes aktier.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2016:60.

7 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

32 kap.

4 §¹

Sekretess gäller hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd i ärende enligt föräldrabalken *eller* lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

Sekretess gäller hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd i *ett* ärende enligt föräldrabalken, lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *eller lagen (2017:310) om framtidsfullmakter* för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2014:887.

8 Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 3 § läkemedelslagen (2015:315) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 §¹

För en försöksperson som inte är beslutskompetent på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något annat liknande förhållande är en god man eller förvaltare enligt 11 kap. 4 eller 7 § föräldrabalken, med behörighet att *sörja för den enskildes person*, den lagligen utsedda ställföreträdaren som får ge informerat samtycke till en klinisk läkemedelsprövning på försökspersonens vägnar.

För en försöksperson som inte är beslutskompetent på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något annat liknande förhållande är en god man eller förvaltare enligt 11 kap. 4 eller 7 § föräldrabalken, med behörighet att *se till att den enskildes intressen i personliga angelägenheter tas om hand*, den lagligen utsedda ställföreträdaren som får ge informerat samtycke till en klinisk läkemedelsprövning på försökspersonens vägnar.

För en försöksperson som är underårig är vårdnadshavarna de lagligen utsedda ställföreträdare som får ge informerat samtycke till en klinisk läkemedelsprövning på försökspersonens vägnar. En underårig försöksperson som har fyllt 15 år ska också själv ge sitt informerade samtycke till att delta i den kliniska läkemedelsprövningen, under förutsättning att den underårige inser vad prövningen innebär för honom eller henne. Ett sådant informerat samtycke ska inhämtas i enlighet med vad som regleras om en försöksperson i artikel 29.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 536/2014.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2018:1272.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:310) om framtidsfullmakter

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2017:310) om framtidsfullmakter ska införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Om framtidsfullmakten skrivs under av fullmaktsgivaren och vittnena elektroniskt, ska det göras med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §²

För en försöksperson som, på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något annat liknande förhållande, inte är beslutskompetent, är en god man eller förvaltare enligt 11 kap. 4 eller 7 § föräldrabalken, med behörighet att *sörja för den enskildes person*, den lagligen utsedda ställföreträdare som får ge informerat samtycke till en klinisk prövning eller en prestandastudie på försökspersonens vägnar.

För en försöksperson som, på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något annat liknande förhållande, inte är beslutskompetent, är en god man eller förvaltare enligt 11 kap. 4 eller 7 § föräldrabalken, med behörighet att *se till att den enskildes intressen i personliga angelägenheter tas om hand*, den lagligen utsedda ställföreträdare som får ge informerat samtycke till en klinisk prövning eller en prestandastudie på försökspersonens vägnar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2021:602.

² Senaste lydelse 2021:602.